

melyek stréber buzgalommal tárgyalják újra és újra az információ-morzsákat, amelyeket sikerül a biológusról megszerezniük. A másik szólam Manu elbeszélése az ott töltött napokról, valamint a rapszodikus, központosítás nélküli érzelm- és emlékfolyamok, melyek a fő alakokhoz kapcsolódnak, s valamelyest elensúlyozzák az elbeszélés előbbi rétegének ridegségét.

NYOLCAS DOROTTYA

(Palamart Kiadó, Budapest, 2007,
284 oldal, 2200 Ft)

ROHINTON MISTRY:

India, India

Irodalomtörténeti talány – bár a könyvkiadás piac diktálta érvei előtt kénytelenek vagyunk meghajolni –, hogy a kortárs világirodalom sikeres szerzőitől a hazai kiadók rendre miért olyan művet választanak kiadásra, amely az adott szerzőnek nem éppen a legletisztultabb regénye. Ilyen sorsra jutott V. S. Naipaul, Alice Munro vagy Margaret Atwood, és ugyanígy lett alulreprezentált Rohinton Mistry is. A szerző eddig megjelent mindhárom regénye angol nyelvterületen sikerkönyv lett; mindhárom szerepelt a Booker-díj szűkített listáján, bár egyik sem nyerte el végül a díjat.

Rohinton Mistry mindegyik könyve azonban számos egyéb kisebb-nagyobb díj nyertese lett. A *Tales from Firozsha Baag* (1987) című novellafüzér, a *Such a Long Journey* (1991) és a *Family Matters* (2003) összesen több mint tíz díjat hódított el. Talán az vezette a kiadót, hogy az 1995-ben megjelent *A Fine Balance* is gyümölcsöző irodalmi elismeréseket, ám számos vonatkozásban ez a regény alatta marad a többi színvonalának.

A regény fő sodra három párhuzamos, gyakran egybefutó életút segítségével mutatja be az 1975-ös szükségállapot káoszát, megszorító intézkedéseit, túlkapásait, a hétköznapi ember elszenvedte abszurd megaláztatásokat. A három életút – Díná, a magára maradt, családja élő tagjaitól elidegenedett középkorú özvegyasszony, Mánék, a Kasmírból Bombaybe érkező főiskolai hallgató, és a két szabó, Ísvár és Ómprakás (nagybácsi és unokafívér), az érinthetetlenek kasztjából származó, vidékről a városba keveredett, a sodródó *underclass*t példázó szerencsétlen sorsú kitaszított – a szükségállapot hónapjaiban különböző indítékok miatt egymás mellé kerül, és a négy személy együttlélése, a másik megismerése, elfogadása adja a regény tartalmát. A négy főszereplő családi hátterének, származásának viszonylag részletes mellékszálai függetlenné váló India tabloid- vagy montázszerű képét rajzolják ki, ez indokolhatta az egyébként – legalábbis marketing-

szempontból – találó magyar címválasztást: *India, India*.

Ahol ez a regény elúszik, terjen-gőssé válik (jóllehet Mistry mindegyik regénye hasonló terjedelmű), az éppen az, amiben a szerző máshol maradandót képes alkotni: a helyzetábrázolások, a cselekmény fordulatjai és a jellemábrázolások szintjén. Míg másutt a milió aprólékos, parányi részletességű leírása éles képet rajzol az ábrázolt világról, itt a helyzetábrázolások képisége sematikus; a cselekmény fordulatjai ebben a regényben túlzottan kiszámíthatóak, a szenvedés, a néhol iszonytató kínzások, a földi pokoljárás útvesztői esetenként abszurdak és megrázkódrtatás helyett meseszerűen megmosolyogtatóak. Az önző vagy egyenesen gonosz szereplők látványosan kíméletlenek, a jóindulatú, de szerencsétlen sorsú anti-hősök nemcsak hiszékenyek, de tudatlanok és hiteltelenül naivak is. Az ilyen képletszerű jellemek (*stock characters*) a 15. századi moralitástételekből vagy a mesék világából kölcsönzött elemek. Mindkét műfaj azért használ sematikus alakokat, mert a mondanivaló morális üzenetét azok nem árnyalják, a szándékolt üzenet így didaktikusabban, direkter juthat el a befogadóhoz. Mistry regénye a végső fordulatban csakugyan megpendít egy mélyen és egyértelműen kifejezett morális vég-

szót, azonban az utolsó harminc oldal tartalmi fordulata nem indokolja az előző kilencszáz sematizmusát.

Rohinton Mistry első magyarul megjelent regénye – amely, nem győzöm hangsúlyozni: melléfogás, szerencsésebb lett volna bármely másik könyve, sőt talán leginkább az első, a *Tales from Firozsha Baag* novellafüzér megjelentetése, mert az magában hordozza azt, amiben Mistry később is mester: az indiai *colour locale* varázslatos megteremtését, de ugyanakkor az összetettségre, narratív játékra, metafikatív fordulatokra alapozott modernséget is, szemben regényeinek ultrarealista, konvencionális ábrázolásmódjával – mind ezen felhangok ellenére is lebilincselő olvasmány, ráadásul mellette szól, hogy jelentős terjedelme ellenére hamar elolvasható.

TÁRNOK ATTILA

(Fordította Csikós András,
Ulpianus-ház Kiadó, Budapest, 2007,
496 + 462 oldal, 4990 Ft)

TURCZI ISTVÁN:

áthalások

Turczi István új verseskönyve címének totálisan megfelelően, szám sze-